

ДІЛО

виходить щоденно передполуднем

**РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:**
Львів, Ринок 70. II. пош.
Конто почт. нмз. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Гол. Редактор приймає
від 11—12 год. передпол.
Реклама не зберігається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в краю 4.50 зл.
ЗА ГРАНИЦЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7.50 зл., Німеччині 7.50
зл., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. к. Ру-
мунії 1.50 лей, Болгарії 7.50
зл., Австрії 7.50 зл. Займає
адреси 1 зод.

**В справі оголо-
шень звертатися
до Адміністрації.**
—
ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.

В політичній імлі.

(З приводу конференції у Львокарно.)

Берлін, 10. жовтня 1925.

Коли Штресеман виступив був в проєкті т.з. гарантійної угоди, світ здивувався чимало, тим більше, що німецька дипломатія не визначалась ні оригінальністю, ні сміливістю проєкції. Можна було догадуватися, що за спиною німецького міністра заграничних справ стояла якась німфа Егерія і нашіптувала йому до уха нові плани. Та німфа з кожним днем виразніше прибирала обриси, нагадуючі Австерию Чемберлена, а дипломатичним моноклем в правому оці і з не менше дипломатичною усмішкою на вузких устах. Нині кожному ясно, що Чемберлен, а не хто другий є режисером цієї політичної ревії, яка почалась дня 5. жовтня п.р. в підземно-швейцарським містечку, над Озером Давгем (Ляго Маджоре), в Львокарно.

Коли пригадати собі цю велику політичну маскарadu, що називалась віденським конгресом, то треба сказати, що в техніці світового театру мода змінилася до непізнання. Не в гучній столішній ахіалісці що лайливийші актори, не в фраках і в уніформах з блискучими ордеями виступають на сцену, нема колишньої помпи й офіційності, одним словом демократизується світ. На око. Бо на ділі — нема нічого нового під сонцем. І конференція в Львокарно переконує нас, що явна дипломатія, про яку мріяв ще недавно автор годинників 14 пунктів, це — нісенітниця. Або дипломатія, або явність, води з огнем погодити годі. Не при червоному столі в палаті справедливості в Львокарно вирішується найблища будучність Європи, а в Гранд-Готелю і в інших готелях, в чотири очі між Бріаном і Лютром, Шубертом і Бертельотом та Вандерпеллем, між Штресеманом і Чемберленом. Глядаць вони на плесо озера, на фіолетні контури гір, на погідне небо і всімінене сонце, втягають запах олександрії, сміливі і як дони там ще зветься ті буїні цвіти райських огордів Львокарна, курять гаванія, пють хат і рішають про мир і війну, про долю й неволю соток народів, яких і не снитися, що про них виіснать у тім прегарнім, а відтепер може й історично по всім славним городку тессінського кантону.

І хоч світ нині подротований антенами, хоч телеграфічні й телефонічні проводи, як жили потілі, біжать по цілій кулі земній, хоч сотні журналістів не сплять і не дрімать, ми з тих цікавих розмов-діалогів не довідаємося нічого. Дипломатам прощають усе, крім довідог явля, бо дипломатія це штука не лише говорення, але й мовчання.

З того, що доівер нам відомо про Львокарно, видно, що діло заходить у велике. Гарантійний пакт був лиш каменем, кишеним в дипломатичну воду, зрушене плесо заточує широкі широкі круги.

Мабуть не помилюся, коли скажемо, що в дипломатичній реторті над Ляго Маджоре виверють нового голубку, нову веж-

ку антанту. Тут мабуть і криється секрет загадочних візитів Чічеріна в Варшаві і в Берліні. Перешкодити роботі, не допустити до того, щоб явився небезпечний новотвір, попусувати реєпти, по яким він мав бути зготовлений, хемію повернути в альхемію — таке нелегке завдання принца на себе ншцахок аристократів-дипломатів, а тепер червоної, більшовицький Сазонов.

Дійде конференція в Львокарно до реальних вислідів, Чічерін захищається на своїм фогелю; на діїде, ще сильніше розсядеться на ньому, як сидів в суботу 3. жовтня в Берліні, Унтер ден Ланден, в тій палаті, когору кулія його дядько, під портретом Лечіна, когору там перше не було, сидів і зібраним представникам преси викладав про життя-буття СРСР, про його буди-то-плани і бажання, про те, що станеться, коли Німці уйдуть до Союзу Народів, коли не буде скреслений 16 параграф „фелькербундпакту“ і про інші безперечно дуже цікаві речі. А закінчив свій аніклад не менше цікавим реченням: „Хочемо зваженого, демократичного (чачілі: більшовицького) Китаю“. Іншими словами: „Чемберлен окружує нас в Європі, а ми його зайдемо на тилах, в Азії“.

Таким чином конференція в Львокарно переімінується у цікавий двобій Чемберлена з Чічеріном. Давобій на життя і смерть. Англія не веде політики з дня на день, її фунт не хитається й не паде, але Англія може втратити більше, ніж хто, бо її годують не руки англійських хліборобів, а промисел і кодьоні. Промисел захищається без російського ринку азбугу і без російських сиріців, а кодьоні, особливо найбільша з них — Індія, непевні, поки Росія не зречеться своїх мрій про світову революцію. Огже: або-або.

Але Англія бачить, що без Німців годі рішити це рішаюче питання. Всякі оружні антантські інтервенції в Росії не поведисі, скраховували, а „германці“ все таки взяли були Іван Город, Варшаву і т.д. І — Чемберлен заховався у Штресемана. Чи цей афект переіміниться у трівку мужеську пріязню, чи останеться зразком нечистивого кохання, покаже будучина. Покищо, видно, що Німці не воловодом, а тонкими, дипломатичними шовковими нитками тягнуть до „фелькербунду“, щоб оживити цього скрахованого політичного Дон Жуана. Вже сам ви-

їзд німецької делегації з Берліна був дуже й дуже цікавий. На дірпні явився дипломатичний коптус і устами свого доіна побачив Лютрома, Штресемана і еі сопрусівлія і шасливі дороги. Німці перестали бути тим контрагентом, якому диктують і кажуть підписувати те, на що його совість і розуміння прадли ніяк не можуть згодитися. Німці погрібують. Вони тепер Гераклі на розпутті. Тут Чічерін, а там Чемберлен, — вибирайте. Наближається до одного з найцікавіших моментів нової історії, який дуже легко може потагнути за собою ревізію версайської миру і справлення телеішньої карти Європи. Може воно й не станеться скоро, бо історичний годинник Мас сій окремий хід. Він топсувався, спініюється, то знову приспішує ходи, заіпоршиса, до нього насипали піску і ось що найцікавіший годинникарі зіхалися в Львокарно, щоб направити його. Діло нелегке.

Бракко колишньої Австрії, про яку говорили, що коли її не було, то треба би її створити. Франція певно жалус тепер, що скріпила свою романську посестру і суперницю на Середземному Морі — Італію. Бракує в середній Європі того каменя, на яким і кругом когору оберталися всякі колісця, так, що годинник ішов.

Тепер його треба направити. Щоб це сталось, Німці готові закріпити свої західні границі і приступити до Союзу Народів, коли: дістануть місце в Раді Союзу Народів і в її Секретаріаті, коли буде вирішене питання воєної вини, коли перекреслять 16 параграф „фелькербундпакту“ і дадуть їм кодьоні-яльний мандат, при чім, розуміється не відволігаться вони одним Гого і Камеруном. Тих „коли“ є ще більше. Твердий горіх навіз на зуби Чемберлена і Бріана. Дехто хоче, щоб рівночасно і західними закріпити також східні границі. „Панове“, відповідає Чемберлен, „одно з другим не стоїть у звязку“. Розумій: покищо закріпляти західні, коли не мають бути зрушені границі на сході?

І так далі. Одним словом: погідне небо над озером Маджоре і плесо його чисте, як хрусталь, чудово пахнуть городи Львокарна і чистими обрисами рисуються Альпи, але над Європою і даліше іла непевності і трівожного дождання. В тій імлі потопасмо також і ми, Українці, не знаючи, яку долю готують нам — без нас. Н. М.

Пам'ятаймо: Рідна Школя — це на-родня фортеця, це певний захист у добі нхолітї!

Воввода і посол.

(Від власного кореспондента.)

Варшава 11 жовтня 1925

Цікава розправа має відбутися в скорому часі у львівському суді. Український посол Самійло Підгірський обвинувачує лужського вовводу п. Дембського в розповсюдженні про його алослівних і цілком безпідставних наклепів.

Сталось це так. Підчас літніх фарій група справоздавців соймових з своїм головою п. Гельжинським на чолі улаштувала мандівку по Волині. У Луцьку їх приймав воввода Дембскі та інформувала про місцевих українських дічів. П. Підгірського він характеризував, як чорносотенця, що за російсько-царських часів належав до відомої монархічної партії — „Союзу руського народа“. Довідавшись про це від одного з журналістів, п. С. Підгірський подав скаргу в суд, і цим же дичим один з варшавських мирових суддів, з долучення лужського суду, доіпитував за присягою двох польських журналістів, а також сенаторку п. Левчанівську та посла п. С. Хруцького, що означені свідками в заяві п. Підгірського. Оба журналісти підтвердили, що лужський воввода назвав посла Підгірського чорносотенцем і колишнім членом „Союзу руського народа“, а пп. Левчанівська і Хруцький засвідчили, що довіри-роки знають Підгірського, як свідомого Українця, переконаного демократа і ворога московського режиму на Україні. До жадної російської партії він не належав.

Який буде присуд у цій справі польського суду — покажуть близчі дні, але який би він не був, факт залишається фактом: вищий представник алази займатися дешезовою агітацією та робити спроби шляхом преси скомпромітувати політичну гідність обранця „національної меншости“, серед якої репрезентує державу та її уряд.

Саме собою зрозуміло, що п. посол Підгірський добре зробив, що виніс означений факт на публічне форум, але по суті тут нічого нового та дивного нема. Ті, що так люблять бундуїтиса своєю культурністю, дуже часто перебувають фактично на дуже низькому культурному рівні. Та й то скажати: ко-му власне урядовцві мусить бути більшешкохований підслідотро-мандської етики, ніж суспільний або літературний діач; а про вихова-ність цих діачів може свідчити та що говорив, наприклад, пелесівський „Роботник“ про наших послів після виборів до сейму: „Більшість тих панів то відомі реакціонери, когрі напевно будуть підтримувати нашу реакцію... Самуїл Подгірський vel Підгірський обшарнік і реакціонер, лікар Микола Пирогів чорносотенський русифікатор“ і т.д. („Роботник“ 16. жовтня 1922, с. 314).

Як бачите, Дембскі — коли не помилуюся, ендск — майже бувально повторює тепер те, що перешти говорили польське соціалісти: Недзівковскі, Перль, Дашиньскі і т.д.

Виходить, що всі вони дійсно одним миром мазані, коли справа токується українців.

О. п-ський.

Red. czas. „Dłó“ Pr. 741/25. W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karay jak Trybunał prawowy we Lwowie, orzecz na wniosek Prokuratury Państwowej, że treść czasopisma „Dłó“ Nr. 225 (10.508) z dnia 9. października 1925 r. w artykule pod tytułem: 1) „Summi i przybył“ między słowami: kreacja, a: Nawit, 2) „Demoralizacja“ a) między słowami: oświe, a: Red, b) parafrazowa, a: Ukrainka, c) Parafrazowa, a: Mahat, d) od słów: Warto, do końca tego artykułu, 3) „Z kadrowi szli“ od słów: Co, do końca tego artykułu, zawiera: 1) 2) 3) 4) 5) 6) 7) 8) 9) 10) 11) 12) 13) 14) 15) 16) 17) 18) 19) 20) 21) 22) 23) 24) 25) 26) 27) 28) 29) 30) 31) 32) 33) 34) 35) 36) 37) 38) 39) 40) 41) 42) 43) 44) 45) 46) 47) 48) 49) 50) 51) 52) 53) 54) 55) 56) 57) 58) 59) 60) 61) 62) 63) 64) 65) 66) 67) 68) 69) 70) 71) 72) 73) 74) 75) 76) 77) 78) 79) 80) 81) 82) 83) 84) 85) 86) 87) 88) 89) 90) 91) 92) 93) 94) 95) 96) 97) 98) 99) 100) 101) 102) 103) 104) 105) 106) 107) 108) 109) 110) 111) 112) 113) 114) 115) 116) 117) 118) 119) 120) 121) 122) 123) 124) 125) 126) 127) 128) 129) 130) 131) 132) 133) 134) 135) 136) 137) 138) 139) 140) 141) 142) 143) 144) 145) 146) 147) 148) 149) 150) 151) 152) 153) 154) 155) 156) 157) 158) 159) 160) 161) 162) 163) 164) 165) 166) 167) 168) 169) 170) 171) 172) 173) 174) 175) 176) 177) 178) 179) 180) 181) 182) 183) 184) 185) 186) 187) 188) 189) 190) 191) 192) 193) 194) 195) 196) 197) 198) 199) 200) 201) 202) 203) 204) 205) 206) 207) 208) 209) 210) 211) 212) 213) 214) 215) 216) 217) 218) 219) 220) 221) 222) 223) 224) 225) 226) 227) 228) 229) 230) 231) 232) 233) 234) 235) 236) 237) 238) 239) 240) 241) 242) 243) 244) 245) 246) 247) 248) 249) 250) 251) 252) 253) 254) 255) 256) 257) 258) 259) 260) 261) 262) 263) 264) 265) 266) 267) 268) 269) 270) 271) 272) 273) 274) 275) 276) 277) 278) 279) 280) 281) 282) 283) 284) 285) 286) 287) 288) 289) 290) 291) 292) 293) 294) 295) 296) 297) 298) 299) 300) 301) 302) 303) 304) 305) 306) 307) 308) 309) 310) 311) 312) 313) 314) 315) 316) 317) 318) 319) 320) 321) 322) 323) 324) 325) 326) 327) 328) 329) 330) 331) 332) 333) 334) 335) 336) 337) 338) 339) 340) 341) 342) 343) 344) 345) 346) 347) 348) 349) 350) 351) 352) 353) 354) 355) 356) 357) 358) 359) 360) 361) 362) 363) 364) 365) 366) 367) 368) 369) 370) 371) 372) 373) 374) 375) 376) 377) 378) 379) 380) 381) 382) 383) 384) 385) 386) 387) 388) 389) 390) 391) 392) 393) 394) 395) 396) 397) 398) 399) 400) 401) 402) 403) 404) 405) 406) 407) 408) 409) 410) 411) 412) 413) 414) 415) 416) 417) 418) 419) 420) 421) 422) 423) 424) 425) 426) 427) 428) 429) 430) 431) 432) 433) 434) 435) 436) 437) 438) 439) 440) 441) 442) 443) 444) 445) 446) 447) 448) 449) 450) 451) 452) 453) 454) 455) 456) 457) 458) 459) 460) 461) 462) 463) 464) 465) 466) 467) 468) 469) 470) 471) 472) 473) 474) 475) 476) 477) 478) 479) 480) 481) 482) 483) 484) 485) 486) 487) 488) 489) 490) 491) 492) 493) 494) 495) 496) 497) 498) 499) 500) 501) 502) 503) 504) 505) 506) 507) 508) 509) 510) 511) 512) 513) 514) 515) 516) 517) 518) 519) 520) 521) 522) 523) 524) 525) 526) 527) 528) 529) 530) 531) 532) 533) 534) 535) 536) 537) 538) 539) 540) 541) 542) 543) 544) 545) 546) 547) 548) 549) 550) 551) 552) 553) 554) 555) 556) 557) 558) 559) 560) 561) 562) 563) 564) 565) 566) 567) 568) 569) 570) 571) 572) 573) 574) 575) 576) 577) 578) 579) 580) 581) 582) 583) 584) 585) 586) 587) 588) 589) 590) 591) 592) 593) 594) 595) 596) 597) 598) 599) 600) 601) 602) 603) 604) 605) 606) 607) 608) 609) 610) 611) 612) 613) 614) 615) 616) 617) 618) 619) 620) 621) 622) 623) 624) 625) 626) 627) 628) 629) 630) 631) 632) 633) 634) 635) 636) 637) 638) 639) 640) 641) 642) 643) 644) 645) 646) 647) 648) 649) 650) 651) 652) 653) 654) 655) 656) 657) 658) 659) 660) 661) 662) 663) 664) 665) 666) 667) 668) 669) 670) 671) 672) 673) 674) 675) 676) 677) 678) 679) 680) 681) 682) 683) 684) 685) 686) 687) 688) 689) 690) 691) 692) 693) 694) 695) 696) 697) 698) 699) 700) 701) 702) 703) 704) 705) 706) 707) 708) 709) 710) 711) 712) 713) 714) 715) 716) 717) 718) 719) 720) 721) 722) 723) 724) 725) 726) 727) 728) 729) 730) 731) 732) 733) 734) 735) 736) 737) 738) 739) 740) 741) 742) 743) 744) 745) 746) 747) 748) 749) 750) 751) 752) 753) 754) 755) 756) 757) 758) 759) 760) 761) 762) 763) 764) 765) 766) 767) 768) 769) 770) 771) 772) 773) 774) 775) 776) 777) 778) 779) 780) 781) 782) 783) 784) 785) 786) 787) 788) 789) 790) 791) 792) 793) 794) 795) 796) 797) 798) 799) 800) 801) 802) 803) 804) 805) 806) 807) 808) 809) 810) 811) 812) 813) 814) 815) 816) 817) 818) 819) 820) 821) 822) 823) 824) 825) 826) 827) 828) 829) 830) 831) 832) 833) 834) 835) 836) 837) 838) 839) 840) 841) 842) 843) 844) 845) 846) 847) 848) 849) 850) 851) 852) 853) 854) 855) 856) 857) 858) 859) 860) 861) 862) 863) 864) 865) 866) 867) 868) 869) 870) 871) 872) 873) 874) 875) 876) 877) 878) 879) 880) 881) 882) 883) 884) 885) 886) 887) 888) 889) 890) 891) 892) 893) 894) 895) 896) 897) 898) 899) 900) 901) 902) 903) 904) 905) 906) 907) 908) 909) 910) 911) 912) 913) 914) 915) 916) 917) 918) 919) 920) 921) 922) 923) 924) 925) 926) 927) 928) 929) 930) 931) 932) 933) 934) 935) 936) 937) 938) 939) 940) 941) 942) 943) 944) 945) 946) 947) 948) 949) 950) 951) 952) 953) 954) 955) 956) 957) 958) 959) 960) 961) 962) 963) 964) 965) 966) 967) 968) 969) 970) 971) 972) 973) 974) 975) 976) 977) 978) 979) 980) 981) 982) 983) 984) 985) 986) 987) 988) 989) 990) 991) 992) 993) 994) 995) 996) 997) 998) 999) 1000) 1001) 1002) 1003) 1004) 1005) 1006) 1007) 1008) 1009) 1010) 1011) 1012) 1013) 1014) 1015) 1016) 1017) 1018) 1019) 1020) 1021) 1022) 1023) 1024) 1025) 1026) 1027) 1028) 1029) 1030) 1031) 1032) 1033) 1034) 1035) 1036) 1037) 1038) 1039) 1040) 1041) 1042) 1043) 1044) 1045) 1046) 1047) 1048) 1049) 1050) 1051) 1052) 1053) 1054) 1055) 1056) 1057) 1058) 1059) 1060) 1061) 1062) 1063) 1064) 1065) 1066) 1067) 1068) 1069) 1070) 1071) 1072) 1073) 1074) 1075) 1076) 1077) 1078) 1079) 1080) 1081) 1082) 1083) 1084) 1085) 1086) 1087) 1088) 1089) 1090) 1091) 1092) 1093) 1094) 1095) 1096) 1097) 1098) 1099) 1100) 1101) 1102) 1103) 1104) 1105) 1106) 1107) 1108) 1109) 1110) 1111) 1112) 1113) 1114) 1115) 1116) 1117) 1118) 1119) 1120) 1121) 1122) 1123) 1124) 1125) 1126) 1127) 1128) 1129) 1130) 1131) 1132) 1133) 1134) 1135) 1136) 1137) 1138) 1139) 1140) 1141) 1142) 1143) 1144) 1145) 1146) 1147) 1148) 1149) 1150) 1151) 1152) 1153) 1154) 1155) 1156) 1157) 1158) 1159) 1160) 1161) 1162) 1163) 1164) 1165) 1166) 1167) 1168) 1169) 1170) 1171) 1172) 1173) 1174) 1175) 1176) 1177) 1178) 1179) 1180) 1181) 1182) 1183) 1184) 1185) 1186) 1187) 1188) 1189) 1190) 1191) 1192) 1193) 1194) 1195) 1196) 1197) 1198) 1199) 1200) 1201) 1202) 1203) 1204) 1205) 1206) 1207) 1208) 1209) 1210) 1211) 1212) 1213) 1214) 1215) 1216) 1217) 1218) 1219) 1220) 1221) 1222) 1223) 1224) 1225) 1226) 1227) 1228) 1229) 1230) 1231) 1232) 1233) 1234) 1235) 1236) 1237) 1238) 1239) 1240) 1241) 1242) 1243) 1244) 1245) 1246) 1247) 1248) 1249) 1250) 1251) 1252) 1253) 1254) 1255) 1256) 1257) 1258) 1259) 1260) 1261) 1262) 1263) 1264) 1265) 1266) 1267) 1268) 1269) 1270) 1271) 1272) 1273) 1274) 1275) 1276) 1277) 1278) 1279) 1280) 1281) 1282) 1283) 1284) 1285) 1286) 1287) 1288) 1289) 1290) 1291) 1292) 1293) 1294) 1295) 1296) 1297) 1298) 1299) 1300) 1301) 1302) 1303) 1304) 1305) 1306) 1307) 1308) 1309) 1310) 1311) 1312) 1313) 1314) 1315) 1316) 1317) 1318) 1319) 1320) 1321) 1322) 1323) 1324)

Женевська конференція.

Львів, 13. жовтня 1925.

Конгрес міжнародних національних меншостей, що збирається 14. ж. у Женеві, буде у великій мірі залежний від вислідів конференції в Локкарно. Спершу він мав випередити цю конференцію, щоб своїми рішеннями знайти відгук у салі чарод. де зберуться володарі сучасної Європи; тепер рішення цих володарів перейдуть як відгук з Локкарно до Женеві.

Програма конгресу відома читачам з позавчорашньої статті. На ньому виринуть домагання, які не вперше стають предметом міжнародних нарад і які періодично вертаються на всіх конгресах, головною чи зібраних товариств унії Ліги Націй. Різними тільки в тому, що на цей раз ініціатива такого конгресу спочиває виключно в руках покровджених національностей і що вони не бажають собі контролю старших „опікунів“ у ролі мирових суддів. Покищо невідомо, до яких меж поширити цей конгрес свою програму, тому, що таке поширення залежне від самих учасників. Домагання національно-культурної автономії є для одних народів, що є зникаючою меншістю в державі, максимальною програмою, для інших — мінімальною. Автономія є стільки, скільки є форм державного ладу і скільки державних режимів.

Основний факт, що кожна з держав, прийнявши на себе зобов'язання супроти національних меншостей, виконує їх своїми засобами, себто шукає різних засобів, щоб їх якнайменше виконувати — цей факт дав товчок литовському делегатові на останніх зборах Ліги Націй поставити внесення, щоб охорона прав меншостей прибрала в усіх державах однолітню форму. Дискусія в політичній комісії VI-ї сесії Ліги Націй була найкращим доказом, що спроби простягнути на всі держави ті самі форми „вольностей“ для національних меншостей, можуть ще довго чекати на своє здійснення. Мало є даних на те, щоб міжнародна комісія охорони національних прав згодилась на нову процедуру, зваживши, що

це не лежить в інтересі великих держав.

На побектованій конференції може витворитись ситуація в дечому аналогічна до візиту унії Ліги, як — то італійській Слованії. латвійській Німні і чехослованській Мадяре втягнуть до своїх нарад ще й численних представників національних меншостей, що одночасно мають уже свою державу, а в ній „свої“ національні меншости. Польща приготує домагатися автономії для своєї однопроцентової національної меншости на Україні, вважаючи, що така автономія для 22 прои. Українців в її державі є зовсім чимсь иншим, бо цих Українців або зовсім нема (є тільки Малороси та Русини), або вони стоять на такім низькій культурній рівні, що всяка автономія була би для них шкідливою.

Чехословацька преса вже йнин журиться, чи намірена женевська конференція не матиме характеру політичної пропаганди, спрямованої проти деяких держав. Та як відобразити політичний характер дискусій, в якій доводиться змальовувати режим держав, що нехтують святочно прийняті міжнародні зобов'язання? Увесь світ може нпр. вважати, що домагання власного університету належить до чисто культурних вимог, але держава, яка має в цій справі нечисту совість, назве це „політичною пропагандою“.

Першим завданням женевської конференції буде знайти засоби, в який спосіб ужити натиску міжнародної опінії для поліпшення долі поневолених народів. Далі: конференція скоче використати останню міжнародню ситуацію, яка так

чи инакше буде наелектризована пекучими потребам, непопаланими в Локкарно. Як Локкарно не є останнім етапом європейського порозуміння, так само конференція національних меншостей не скінчиться на Женеві і вона має бути тільки приготуванням до великого конгресу поневолених народів.

Малі національні меншости, що організують цю конференцію, побачать, що забезпечення їх домагань можливе шойно тоді, коли на їх боці стануть кількामіліонові національні меншости, що більше покривлені від дрібних відгалужень тих меншостей.

Тоді справа охорони національних прав стане не місцевим дрібнокрамарським торгую, а одною з першорядних справ при нарадах над безпекою європейського миру.

З Варшави повідомляють нас, що на конференції національних меншостей в Женеві візитуватимуть зовсім певно голова Української Репрезентації сен. Михайло Черкаський і сен. Олена Левчанівська — як вислані Українського Парламентарного Представництва і Українського Національно-Демократичного Об'єднання (У. Н. Д. О.).

Польща.

Соїм відложений — як відомо — до 2-го ж. м., себто до свідоцтва вітків, очікує не є виключені зміни цього терміну на ближній або на дальній. Прем'єр Габські „ображений“ на соїм, що він не ахує зі згодою над його „експозе“ і не прийняв без дискусії сен біос його трьох законопроектів про санацію санації, домагається як найшвидшого зібрання соїму, дарма, що він — як сам заявив — і без соїму може обійтись. За те називає маршала Ратая і ті польські політики, які мають досить санаційних диктатів, не хотять так довго збирати соїму, як довго не ринуться: чи має піти на відпочинок прем'єр Габські чи даліше „санувати“ державу, чи разом з ним відійде президент Войцеховський, як протектор кабінету братів Габських, і — що даліше буде. Конференція в Локкарно, на яку, мовляв, не можна неписати ділати одночасно актиційно-державною квіною в Польщі, є аргументом маршала Ратая на оправдання перед прайм. Габським і през. Войцеховським небажаного їм відложень соїму. У всякому разі ближній тиждень може принести в польському політичному житті деякі несподіванки.

Літцатія монополів відбувається на широкій мірці. В справі винайму (ндер-

жалента) монополія соїм переговорів група швайцарських капіталістів, яка годиться по ліцензії умови виплати польському уряду 25 міль. франків татуюм зачете. Зазначені зазначили англійські капіталісти групи Армстронга, до якої предлазав і Американці. ПАТ потишає, що і в а к о ж не продасть Польща зазначені, бо вони потрібні й для військово-мобілізаційних цілей.

Польсько-французька залізнична Конференція закінчилась у Москві порозумінням щодо полекти у безпосередній особовій і багаторічній комунікації. В нар. ком'саріаті швайцарського банку на честь польської делегації.

Польсько-данські торговельні переговори в спосіб контингенту стілько імпортованих товарів зі заграніччя — за вимогою Німеччини — перенесено з Данію до Варшави.

Самогубство.

(З кругів духовенства.)

Українське духовенство не мабуть одичає у нас нестеса досі ще незорганізовані. Навіть таке остраде донедавна селенство береється тепер до своєї становой організації. Одні тільки священники ходять і даліше одичають.

Серед теперішніх політичних і церковних відносин організація українського духовенства більше є колектив, як колектив. А почуття солідарності між священниками тепер якраз далося менше, як було давніше. Чому воно так — про це можна багато говорити, але фактом є, що д. нас д.г. би сьогодні з більшими правами поставити запит пок. о. Д. Ганжкович: „Де є руський клир?“

Перед роком мали ми своє „Товариство св. ап. Павла“. Політичні влади розглядали його, мовляв, за переступлення статутів. На місце розданого товариства повинні ми були до кількох тижнів поставитися про нове товариство, та минуло шість сім чи вісім місяців, а такого товариства нема. І ніхто цим не журиться, нікого це не болить, все наче в порядку. Здається, що ні один священник із провінції навіть не був настільки цікавий, щоб ситати відомостями людей у Львові, що вони робять чи думають робити?

На весі і. р. осадовано у Львові священну кооперативу „Власну Допомогу“. Поіхомлено про не весь край, писало в нашій пресі, писано до всіх деканів і до всіх „рухливих“ священників поклики. А вислід цього? До останніх днів стало членами „Власної Допомоги“ п'ять в і д о с т і к наших священників.

А „Власна Допомога“ не Ларкус. Вона набула й уладна своїм коштом а окрему міста Гарний львів, зложена з двох кімнат, вона давала досі для школярів підручники до науки релігії, вона береться до торговлі світлом, вона розпочинає й иншу роботу. Та що? Львівська кооператива світла майже пустою, бо давнісінькі священники його бойкотують. Шкільні підручники залягають полич, бо

О. Д. Р. Г. КОСТЕЛЬНИК.

Зі Львова до Риму.

I.

У вагоні ч. 18345.

Мій сердечний приятель о. М. М., теперішній керестурський парох, великий Українець, хоч ніколи на Україні не був і на очі її не бачив, має звичай так парафразувати українську фразу „конець-кінця“: „конець-кінця-кінців-кінців край“.

Либонь це подумав, а радше відчув кожний з нас паломників, коли дня 15. липня ц. р. вечером десь коло 6. год. (поїзд виїздив в 6:20) примістився у вагоні III. класу ч. 18345, призначеному виключно для паломників. Дуже можливо, що те саме почуття мав невідомий паломник, коли з поворотом найшовся в своїй хаті, — бож не на вітер кажуть „сюди добре а дома найліпше“. (Розуміється, треба при тому абстрагувати від політичних і загально-соціальних обставин).

Одначе я куди сильніше відчував щасливий „конець“ з почином подорожі, як з кінцем. Адже це був „конець“ чотиролітніх моїх змагань: щоб добути паспорт і відвідати моє родинне гніздо, стареньких родичів, рідню і знайомих. Аж ювілейний „святий рік“ поміг відбутися з болота. Алеж не так легко, як спершу здавалось. Уже готовий паспорт застряг у неприступній бюрократії „stosunku do wojska polskiego“. Я мав таке щастя, що щадас світової війни не був зареєстрований в ніякій військовій формі. А тепер „trzeba się zarejestrować do wojska polskiego!“ Ова і...

Але як? Цього не знали ні в паспортному бюрі, ні в магістраті, ні в касарні на вул. Театинській. Аж „конець-кінців“ відослали нас (а було нас таких чотири чоловіка) на Піярів 33, де саме урядувала „robotowa“ комісія. Тут повно роздагнених — адже асентирунок! — і дооклола посмаровані мури фіолетово-червоним чорнилом. Та й тут не знали, що з нами — „ксондаїми“ — робити: адже наш річник „за старий“, не на черзі... „Przodownicy“, що урядували на аступі, обіщували нам, що пан полковник, який провадить комісії „от там у шій кімнаті“ (перед дверми котрої глотилась гурма роздагнених усього роду Жидків і інших мононаційних майбутніх жовнірів) — той пан полковник „все знає“, і тільки він нас зуміє „зарєєструвати“.

Тай потішали нас, що правдоподобно не будемо мусіти роздагати... Легко уявити собі нашу невидиму радість і бадьорість. А так ми ждали від 9. до 1. години. Були моменти, коли внохота брала верх: плюньмо на все й ходім додому!... Але — крок за кроком чоловік перейшов би не знати яке пекло, бо жаль йому змрувувати трудно, що досі поніс. Упокорювались наші душі, деревіли, „заяв дідько івана“... Між тим довідалися ми: відквіла ті п'яди по всіх чотирох мурах просторої кімнати, властиво гаргари, і по стовпах, що підпирають стелю. При реєстрації кожний мусить щось з п'яти разів відтиснути на різних картках свій великий палець. Цей відтиск називається „ksiuk“. А коли „зафранований“ реєстровець не знає, що зробити із своїм засмарованим пальцем, одержує відповідь від па-

на „przodownika“ — зазвичай тільки очима, — щоб обтерти до мур... І ще хтось може сумніватися, що „в нас“ нема вигоди в житті.

Скільки годин перейшло від початку світа, отже й години наших мук „чаяніа“ мусіли скінчитися! Перед дверми, які через весь час обдавали розібрані рекрути, стало „чисті“, і тоді впустили нас до пана полковника, який „все знає“. Він прийняв нас дуже урядово, і виявилось, що один з нашого старого річника не має при собі легітимаші, за другим же не прийшла карта з магістрату — ну, а без того навіть пан полковник не може нікого зарєєструвати. Нещасні „ксондаї“, що так насильно наперлись зарєєструватися до польського війська, в поті чола побігли за своїми „браками“. Трудно все описувати. На нашу потіху пан полковник заявив нам, що маємо кольосальне щастя, бо „robotowa“ комісія урядє ось нині останній день і останні години, і щоб зарєєструватися, мусіли ми чекати до майбутньої комісії, яка не знати коли буде. Так отже з нашого паломництва не було би нічого. І знов у нашої душі глумилось розлучливе „оваа“. Одначе пан полковник ішов нам на руку, пояснив комісії і нам „robotowum“ що „kciezka“ не мають роздагати. Усе пішло легко. Вітиснули ми свої „ksiuki“, де вже нам „казали“, обтерти пальці об мур, одержали реєстраційну карту, і пігнали до паспортного бюро. Цеж був день перед нашим відвідом, отже земля під нами палзала... Паниа, котра — наче Цербериха — стерегла наших готових уже паспортів, зробила доробляну міну на нашу з та-

ким трудом здобути, картки, що виписували її наш „stosunek do wojska polskiego“, — і вручила нам паспорти. Для неї це було „ніщо“, а для нас „усе“. От „ситий голодний не знає“!

По тому коротенькому засуванню нашого „шестівця“ перед „путешествієм“, як думаю, кожному буде ясно, що ми, коли вже виїхалися в вагоні ч. 18345, з повним правом подумали собі і відчували те, що хоче висловити чудернацька фраза моего приятеля: „Конець-кінця-кінців-кінців-край!“ Вирзатися в світ з того нашого не свого краю! Не одні з паломників даремно мріяв про це через кілька літ, а тепер це ставалося дійсністю.

Один з моїх товаришів, з т. зв. „зарєєстрованих“, зітхнув біля мене. „Чи справді це не сон, а дійсність?“ А не справді була дійсність. Перед нашим вагоном стояла спора громада, що прашала нас паломників. Велили розмови короткими, уриваними реченнями: „А пишіть з до роги!“ — завидую вам, що їдете! — „Здорові! вертайте!“ — ось на ті звичайні прашальні теми.

Поспішний поїзд рушив у свій час. Розляглися оклики з вагону і зперед вагону. Ті, що оставались, помахували за нами руками й хустинками, а більш енергійні а паломників викинули через вікна й відмахували...

Так ми вирушали в світ — до Риму, ну і далі — куди кого доля і хист занесе.

Небагом втратили ми з очей Львів. У нашому вагоні укладалося нове життя. — паломницьке.

(Продовження буде)

